

နယ်စပ်တလျှောက်
ကူညီစောင့်ရှောက်ရေး ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့

၂၀၁၆ ခုနှစ်

နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာ

အစီရင်ခံစာ အကျဉ်းချုပ်

ဤအစီရင်ခံစာသည် (၂၀၁၆)ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လမှ ဒီဇင်ဘာလအထိ လွှမ်းမိုးခဲ့ပါသည်။ အစီရင်ခံစာက (၂၀၁၃ - ၂၀၁၇) ကာလ အတွင်း ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာ ဦးတည်ချက်များအပေါ် အခြေခံသည့် တိုးတက်မှုများကို အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြပါသည်။ တိဘီတီ၏ ကူညီရေး အစီအစဉ်များသည် အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးငယ်များ အပါအဝင် လူဦးရေ (၂၁၀,၀၀၀) (ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ဒုက္ခသည်စခန်း ၉ ခုတွင် လူ ၁၀၀,၀၀၀ နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ မြို့နယ် ၂၄ မြို့နယ်အတွင်း လူဦးရေပေါင်း (၁၁၀, ၀၀၀) တို့ကို ကူညီပေးနိုင်ခဲ့ပါသည်။

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (National League for Democracy) က (၂၀၁၅) ခုနှစ်တွင် မဲအပြတ်အသတ် အနိုင်ရပြီးနောက်၊ အစိုးရ သစ်သည် (၂၀၁၆)ခုနှစ်၊ မတ်လကုန်တွင် ကျမ်းသစ္စာ ကျိန်ဆိုခဲ့သည်။ နှစ်ပေါင်း (၅၀) ကျော်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဦးဆုံး အရပ်သား သမတသည် အစိုးရအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အတွက် နိုင်ငံတော် အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ် ရာထူးကို ဖန်တီးခဲ့ပြီး၊ နိုင်ငံခြားရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ရေးတို့ အကျိုးဝင်သော တာဝန်ကိုပါ ပေးအပ်ခဲ့သည်။ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်ပါတီ ကိုယ်စားလှယ်များအား ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအားလုံးတွင် ဝန်ကြီးချုပ်များအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။

၂၁ ရာစု ပင်လုံ၊ ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံ (UPC) ကို ဩဂုတ်လတွင် ကျင်းပခဲ့ပြီး၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့ (၁၇) ဖွဲ့ တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ညီလာခံမှာ အကြောင်းအရာပေါင်းများစွာတို့ကို တင်ပြခဲ့ကြသော်လည်း၊ လေ့လာသူများကမူ ထိရောက်သော တိုးတက်မှုများမရှိဟု မြင်ကြပြီး၊ စစ်မှန်သော ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေး ဖြစ်စဉ်သည် ရှည်ကြာလိမ့်မည်ဟု ထောက်ပြ ကြသည်။

ပြည်နယ်အဆင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ ပူးတွဲစောင့်ကြည့်ရေး ကော်မတီ (JMC) များကို ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ် တို့တွင်လည်းကောင်း၊ တနင်္သာရီတိုင်းတွင်လည်းကောင်း၊ တိုင်းရင်းသားလက်ကိုင်အဖွဲ့များ၊ မြန်မာစစ်တပ်၊ အစိုးရနှင့် အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

သို့ရာတွင်၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတို့တွင် လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများ အရှိန်မြင့်လာခဲ့ပြီး၊ အကျိုးဆက်အဖြစ် လူဦးရေ (၁၂၀,၀၀၀)တို့သည် မကြာသေးမီကပင် အိုးအိမ်စွန့်ခွာထွက်ပြေးခဲ့ကြရသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတွင် ရိုဟင်ဂျာလူထုအပေါ် အကြမ်းဖက်ဖက်မှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ရှိခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်းသည် လူသားအပေါ် ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ အကျိုးဆက်အနေနှင့် လူ (၆၆,၀၀၀) သည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံထဲသို့ ပြေးဝင်ကြပြီး၊ လူ (၂၂,၀၀၀) တို့က ပြည်တွင်းမှာ အိုးအိမ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးနေကြောင်း ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေး အစီရင်ခံစာတစ်စောင်က ကောက်ချက်ချထားသည်။ ကရင်ပြည်နယ်၌ နယ်ခြား စောင့်တပ် (BGF) နှင့် ဒီ.ကေ.ဘီ.အေ (DKBA)တို့၏ တိုက်ပွဲ အရှိန် မြင့်လာမှုကြောင့် ကျေးရွာသား (၅,၀၀၀) ကျော်တို့ အိုးအိမ် စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးကြရပြီး၊ ခြောက်သွေ့ရာသီမှာ နေရပ်ပြန် ဒုက္ခသည်များ တိုးလာလိမ့်မည်ဟုသော မျှော်လင့်ချက်ကို ယုတ်လျော့စေခဲ့သည်။

ထိုင်းနိုင်ငံ၌ အခြေခံဥပဒေသစ်အတွက် ဆန္ဒခံယူပွဲကို ဩဂုတ်လတွင် ကျင်းပခဲ့ပြီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး အမျိုးသားကောင်စီ (National Council for Peace and Order - NCPO) ၏ အာဏာကို

ခိုင်မာတောင့်တင်းစေခဲ့သည်။ အောက်တိုဘာ (၁၃) ရက်နေ့တွင် ဘုရင်ကြီး ဘူမိဘော အဒူယာဒေ (Bhumibol Adulyadej) နတ်ရွာစံခဲ့ပြီး၊ ထိုင်းအစိုးရက တရားဝင် ဝမ်းနည်းပူဆွေးမှုကာလကို တနှစ်တာ အဖြစ်ကျေညာခဲ့သည်။ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကို (၂၀၁၈) ခုနှစ်အထိ ထပ်မံရွှေ့ဆိုင်းလိုက်ပြန်သည်။

ဒုက္ခသည်များ နေရပ်ပြန်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် ထိုင်းအစိုးရတို့၏ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် ဆွေးနွေးပွဲများ လုပ်ခဲ့ပြီး၊ အောက်တိုဘာလတွင် ပထမအသုတ် ဒုက္ခသည်သည် (၇၁) ဦးတို့သည် UNHCR အထောက်အကူပြုမှုဖြင့် မိမိဆန္ဒအလျောက် နေရပ်ပြန်ရေး အစီအစဉ်အရ ပြန်သွားခဲ့ကြသည်။

ဒီဇင်ဘာလအကုန်၌ စခန်းများထဲမှာ ဒုက္ခသည် (၉၈,၇၄၅)ဦး ကျန်ရှိနေပါသည်။ (၅,၂၃၇)ဦးက တတိယနိုင်ငံများတွင် ပြန်လည်အခြေချနေထိုင်ရေးအတွက် ထွက်သွားခဲ့ကြသည်။ (၂,၃၀၀)ခန့်က မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ အလိုအလျောက် ပြန်သွားကြသည်။ နောက် (၁,၀၅၀)တို့က ထိုင်းနိုင်ငံထဲမှာ အလုပ်ရှာနေကြသည်ဟု ကြားသိရသည်။

တီဘီစီ၏ ကူညီရေး အစီအစဉ်များသည် တဘက်မှာ အလုံအလောက်မရှိသော အရင်းအမြစ်များကို စခန်းများထဲရှိ ဆင်းရဲကြပ်တည်းဆုံး သူများဆီ ပစ်မှတ်ထားလျက်၊ အခြားတဘက်တွင် သတ်မှတ်မထားသော အချိန်ကာလထဲမှာ နေရပ်ပြန်ရေး အစီအစဉ်ရေးဆွဲရေးကို ညွှန်ပြနေပါသည်။ ရိက္ခာ ပစ္စည်းဝေပေးခြင်းအစား ရိက္ခာကဒ် (Food Card) စနစ်ကို စခန်းများထဲမှာ စမ်းသပ်ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ နေ့စဉ် အစားအစာထဲမှာ စားစရာ အမျိုးအစား ပိုမိုစုံလင်လာခဲ့ပြီး၊ ဒုက္ခသည်များအား ၎င်းတို့၏ အရင်းအမြစ်များအပေါ် ထိန်းချုပ်ခွင့် ပိုမို ရရှိစေခဲ့သည်။

(၂၀၁၆)ခုနှစ်၊ အသုံးစားရိတ်သည် ထိုင်းဘတ်ငွေ (၇၃၆)သန်းဖြစ်ပြီး၊ ဘတ်ဂျက်သည် ထိုင်းဘတ်ငွေ (၇၅၄) သန်းဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်း ပမာဏ လျော့ချရေး/ကုန်ကျစားရိတ်ဖြတ်တောက်လျော့ချရေး အစီအမံများကို ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် ထောက်ပံ့သော ရိက္ခာအများစုနှင့် စားဆီများ၏ ဈေးနှုန်းသည် မျှော်လင့်ထားသည်ထက် နည်းခြင်းတို့ကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြနေပါသည်။ (၂၀၁၇)ခုနှစ်အတွက် တီဘီစီ၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရေး ဘတ်ဂျက်သည် ထိုင်းဘတ်ငွေ (၇၀၁)သန်း (US \$ သန်း ၂၀) ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ

အမျိုးသားဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်က (၂၀၁၅) ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အပြတ်အသတ် အနိုင်ရ ပြီးနောက်တွင် ကိုယ်စားလှယ်အသစ်များက ဇန္နဝါရီလတွင် လွှတ်တော် တက်ခဲ့ သည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) ကိုယ်စားလှယ်များကို ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့မှတစ်ပါး ကျန်ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အားလုံးတို့တွင် ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူများအဖြစ် ခန့်ထားခဲ့ သည်။ မတ်လတွင် လွှတ်တော်က နှစ် (၅၀) အတွင်း ပထမဦးဆုံး အရပ်သား သမတကိုရွေးချယ်ခဲ့သည်။ အစိုးရသစ်က ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အတွက် နိုင်ငံတော် အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်ရာထူးကို ဖမ်းတီးပေးခဲ့သည်။ သူမအား နိုင်ငံခြားရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးရေးတို့ ပါဝင်သော တာဝန်ကိုပါ ပေးခဲ့သည်။ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ကိုယ်စားလှယ်များကိုပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအားလုံး တို့မှာ ဝန်ကြီးချုပ်များ ခန့်အပ်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ငြိမ်းချမ်းရေး ဗဟိုဌာန (Myanmar Peace Centre) ကို အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဗဟိုဌာန (NRPC) အဖြစ် ပြောင်းလဲအစားထိုးပြီး၊ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ ဒီမိုကရေစီ ဖက်ဒရယ် ပြည်ထောင်စု တည်ထောင်ရေးအတွက် လမ်းခင်းပေးသော တာဝန်အပ်နှင်းခြင်း ခံရသဖြင့် NRPC သည် ၂၁ ရာစုပင်လုံ၊ ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံ (Union Peace Conference - UPC) ကို ဩဂုတ်လတွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့ (၁၇) ဖွဲ့ တက်ရောက်ခဲ့သော်လည်း ၀ ပြည်သွေးစည်း ညီညွတ် ရေးတပ်မတော် (UWSA) က တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုမှု ဆိုင်ရာ သဘောထားကွဲလွဲမှုကြောင့် ညီလာခံမှ ထွက်သွား ခဲ့သည်။ UPC က တိုင်းရင်းသား လက်ကိုင်အဖွဲ့များ၊ အမျိုးသမီးများ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ ပိုမိုပါဝင်နိုင်ရေး အတွက် ကြိုးပမ်းခဲ့ရာတွင် တိုးတက်မှု အချို့ ရခဲ့သည်။ ညီလာခံမှာ အကြောင်းအရာ အမျိုးမျိုးကို တင်ပြခဲ့ကြသော်

လည်း၊ လေ့လာသူများကမူ ထိရောက်သော တိုးတက်မှု များမရှိဟု မြင်ကြပြီး၊ စစ်မှန်သော ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးဖြစ်စဉ်သည် ရှည်ကြာ လိမ့်ဦးမည်ဟု ထောက်ပြကြသည်။ (၂၀၁၇) ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကျင်းပမည်ဟု သတ်မှတ်ထားသော ဒုတိယအဆင့် ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံ (UPC) မတိုင်မီကာလ အတွင်း ပြည်နယ်အဆင့် ဆွေးနွေးပွဲများ တခုပြီး တခု ကျင်းပခဲ့သည်။

ပြည်နယ်အဆင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ ပူးတွဲ စောင့်ကြည့်ရေး ကော်မတီ (JMC) များကို ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်တို့တွင်လည်းကောင်း၊ တနင်္သာရီ တိုင်းတွင်လည်းကောင်း၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များ၊ မြန်မာစစ်တပ်၊ အစိုးရနှင့် အရပ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၎င်းသည် တနိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးသူများ၏ လိုက်နာမှုကို စစ်ဆေးအတည်ပြုရန်နှင့်၊ အကယ်၍ တိုက်ခိုက်မှု များဖြစ်ပွားပါက စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲများ ဦးစီးကျင်းပပေးရန် အတွက် အဓိက ယန္တရားဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် တနှစ်အတွင်း ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းတို့တွင် တိုက်ပွဲများ အရှိန်မြင့်လာသောကြောင့် လူ (၁၂၀,၀၀၀) တို့သည် အိုးအိမ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးကြ သည်။ များစွာ လိုအပ်နေသော အကူအညီများ ပို့ပေးရေး တွင် ပြည်ထောင်စု အစိုးရက လူသားချင်း စာနာမှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများအား ဆက်လက်၍ ကန့်သတ်ချုပ်ချယ် နေပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေး အစီရင်ခံစာ တစောင်က ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက် ပိုင်းတွင် မြန်မာအစိုးရ လုံခြုံရေးတပ်များ ကျူးလွန်သော ကြောက်မက်ဖွယ် ရက်စက်မှုများနှင့် ပြင်းထန်သော လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို ဖော်ပြထားပြီး၊ ရိုဟင်ဂျာလူထုအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရှိခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်းသည် လူသားမဆန်စွာ ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများ ဖြစ်ဖွယ်ရှိကြောင်း ကောက်ချက်ချခဲ့သည်။

အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဗဟိုဌာန (NRPC) ဖွဲ့စည်းရေးနှင့် ပတ်သက်သော ညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးကို နိုင်ငံတော်အကြံပေး ပုဂ္ဂိုလ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ဦးဆောင်ကျင်းပနေပုံ။
ဓါတ်ပုံ - MNA

ကရင်ပြည်နယ်၌ နှစ်ဆန်းတွင် ကော့ကရိတ်မြို့နယ် အတွင်း အစိုးရ၏ နယ်ခြားစောင့်တပ် (BGF) နှင့် ဒီမိုကရေတစ် ဗုဒ္ဓဘာသာ ကရင်တပ်မတော် (Democratic Karen Buddhist Army - DKBA) တို့လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲ အနည်းအကျဉ်း စတင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်းရှိ မယ်လဒုကွသည်စခန်းမှ မိုင် (၃၀) သာဝေးသော လှိုင်းဘွဲ့ မြို့နယ်တွင် နယ်ခြားစောင့်တပ်နှင့် ဒီကောဘီအေတို့၏ တိုက်ပွဲသည် အရှိန်မြင့်လာသောကြောင့် အရပ်သား (၅,၀၀၀) ကျော်တို့ အိုးအိမ်စွန့်ခွာထွက်ပြေးကြပြီး၊ ခြောက်သွေ့ရာသီမှာ နေရပ်ပြန် ဒုက္ခသည်များ တိုးလာ လိမ့်မည်ဟူသော မျှော်လင့်ချက်ကို ယုတ်လျော့စေခဲ့ သည်။ တနစ်အတွင်း ဒီကောဘီအေမှနေ၍ ဂိုဏ်းအုပ်စု များ ကွဲထွက်သွားခဲ့သောကြောင့်၊ ကျေးရွာများသည် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့တဖွဲ့သို့မဟုတ် နှစ်ဖွဲ့ ၏ ဩဇာအာဏာအောက် သို့မဟုတ် အစိုးရတပ်များ၏ ဩဇာအာဏာအောက်တွင်း ကျရောက် သွားသည်လည်း ရှိရာ၊ မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းတွင် နေရပ်ပြန်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံရေး ရှုပ်ထွေးမှုကို ဖော်ပြနေပါသည်။

ပြည်နယ်အဆင့်၌ ကရင်အမျိုးသား အစည်းအရုံး(KNU) နှင့် ကရင်နီအမျိုးသားတိုးတက်ရေးပါတီ (KNPP) တို့သည် အုပ်ချုပ်ရေး ပေါ်လစီများကို ဆက်လက်ရေးဆွဲနေကြပြီး၊ ၎င်းတို့ ထိန်းချုပ်သော နယ်မြေများအတွက် ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် ညှိနှိုင်းမှုတိုးတက်ရေးနည်းလမ်းများ ကို ရှာနေကြသည်။ ကေအင်ယူက ၎င်း၏ မြေယာပေါ်လစီ ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ဤသို့ထုတ်ပြန်ခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်စဉ်အတွင်းမှာ ထိရောက်သော နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးပွဲဆီ ရှေ့ရှုသော ခြေလှမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသား ကျန်းမာရေး ဝန်ဆောင်မှုအဖွဲ့များက အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်၏ ကျန်းမာရေးပေါ်လစီကို ပိုမိုနက်ရှိုင်းသော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရေး အလား အလာများအတွက် လမ်းဖွင့်ပေးခြင်းအဖြစ် ကြိုဆိုကြသည်။ သို့ရာတွင် ကျန်းမာရေးစနစ်များ ပေါင်းစည်းရေးသည် ရှည်လျားသော ဖြစ်စဉ်တစ်ခု ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ကေအင်ယူ က ပဲခူးတိုင်း၊ ကျောက်ကြီးမြို့နယ်အတွင်း တည်ဆောက် ရန် အဆိုပြုထားသော ရေအားလျှပ်စစ်ဆည်အတွက် ဖြစ်နိုင်ချေ လေ့လာဆန်းစစ်မှုလုပ်ရန် စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန နှင့် နားလည်မှု စာချွန်လွှာ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။

နိုင်ငံတကာ အခင်းအကျင်း၌ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ဝါရှင်တန်မြို့သို့ အလည်အပတ်သွားရောက်ပြီးနောက်ပိုင်း၊ အောက်တိုဘာလတွင် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု အစိုးရက မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ချမှတ်ထားသော ဒဏ်ခတ်

ပိတ်ဆို့မှု အများစုကို ရုပ်သိမ်းပေးခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသုံး ငွေကြေးတန်ဖိုးသည် ယခုနှစ်အတွင်း၌ ကျဆင်းခဲ့ကာ၊ အများစားသုံးသော စားကုန်များ၏ ဈေးနှုန်းများ မြင့်တက် လာခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ ဗဟိုဘဏ်က (၂၀၁၇) ခုနှစ်တွင် လုပ်မည့် ငွေကြေးဖလှယ်နှုန်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးများကို ဆောလျင်စွာ လုပ်ရတော့သည်။ ဂျပန်၊ တရုတ် နှင့် ထိုင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များက မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့ တောင်ပိုင်းနယ်မြေအတွင်း ဆီထွက်အုန်း စိုက်ခင်းများ၊ ကန်ထရိုက် လယ်ယာများ၊ ရေအားလျှပ်စစ်ဆည်များ၊ ကျောက်မီးသွေးတူးဖော်ရေးများ၊ ဘီလပ်မြေစက်ရုံများမှာ ဆက်လက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ ကြသည်။

မြေမြှုပ်မိုင်းများသည် လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာ တရပ်အဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေသည့်အပြင်၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် အဟန့်အတားတခုလည်း ဖြစ်နေပါသည်။ ကယားပြည်နယ်၏ မြို့နယ် (၇)ခု စလုံး နှင့် ကရင်ပြည်နယ်၏ မြို့နယ် (၇) ခု စလုံးမှာ မြေမြှုပ် မိုင်းများ၊ သို့မဟုတ် စစ်အတွင်းက ဗုံးအကြွင်းအကျန်များ (explosive remnants of war - ERW) ရှိနေသည်ဟု သံသယဖြစ်ရသော အန္တရာယ်မကင်း နယ်မြေများရှိနေပါ သည်။ ထိုပြည်နယ် (၂)ခုစလုံးတွင် မြန်မာစစ်တပ်နှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များသည် မြေမြှုပ်မိုင်း များကို ဆက်လက်ချထားနေကြသည်ဟူသော စွပ်စွဲချက် များရှိနေပါသည်။ မြေမြှုပ်မိုင်း သို့မဟုတ် စစ်အတွင်းက ဗုံးကြွင်း ဗုံးကျန်များရှိနေခြင်းသည် ဒုက္ခသည်များ နေရပ် ပြန်ရေးမှာသာမက အချို့သော နယ်မြေဒေသများ၏ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှာပါ သိသာ ထင်ရှားသော အဟန့်အတားတခု ဖြစ်နေပါသည်။

လက်ရှိ ဆောင်ရွက်နေသော ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ (အားလုံးမဟုတ် သော်လည်း) အတော်များများနှင့် လုပ်ထားသော အပစ် အခတ်ရပ်စဲရေးများ၊ မကြာသေးမီက ရွေးကောက်ပွဲ ရလဒ်များ၊ အစိုးရသစ်၏ ရာထူးခန့်ထားမှုများသည် ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး သဘောအကြည့်လျှင် အားတက်စရာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်သည့်တိုင်၊ ဒုက္ခသည်များအတွက်မူ မြေယာအသုံးပြုမှုဆိုင်ရာ ပြဿနာများ၊ အခြေခံ အဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော မသေချာ မရေရာမှု၊ စားနပ်ရိက္ခာ မလုံခြုံမှု၊ ဒုက္ခသည် များပြန်လိုသော နယ်မြေဒေသများတွင် စစ်တပ်များ ဆက်လက်ရှိနေမှုတို့သည် အစိုးရသစ် ဖြေရှင်းပေးရမည့် ပြဿနာများအဖြစ် ရှိနေပါသေးသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံ

ထိုင်းနိုင်ငံ၌ အခြေခံဥပဒေသစ်အတွက် ဆန္ဒခံယူပွဲကို ဩဂုတ်လတွင် ကျင်းပခဲ့ပြီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး အမျိုးသားကောင်စီ (National Council for Peace and Order-NCPO) ၏ အာဏာကို ခိုင်မာတောင့်တင်းစေခဲ့သည်။ ထိုင်းအစိုးရသည် ယခင်အခြေခံဥပဒေဟောင်းကို (၂၀၁၄) ခုနှစ်တွင် ဆိုင်းငံ့ထားခဲ့ပြီး၊ ဤဆန္ဒခံယူပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများ ဆောင်ရွက်သော စောင့်ကြည့်မှုများကို ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခဲ့သည်။ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကို (၂၀၁၈) ခုနှစ်အထိ ထပ်မံရွှေ့ဆိုင်း လိုက်သည်။

အောက်တိုဘာ (၁၃) ရက်နေ့တွင် ဘုရင်ကြီး ဘူမီဘော အဒူယာဒေ (Bhumibol Adulyadej) နတ်ရွာစံခဲ့ပြီး၊ ထိုင်းအစိုးရက တရားဝင် ဝမ်းနည်းပူဆွေးမှုကာလကို တနှစ်တာအဖြစ် ကျေညာခဲ့သည်။ ထို့နောက် မကြာမီမှာပင် သီတင်းပါတ်များအတွင်းတွင် အစိုးရရုံးအချို့၏ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုများ နှေးကွေးသွားခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိစပ်နေသော ထိုင်းနိုင်ငံ၏ နယ်နိမိတ်သည် စီးပွားရေး ကြီးထွားမှုအတွက် အခွင့်အလမ်းတရပ် ဖြစ်သည်ဟု မြင်မြဲမြင်နေကြသည်။ မယ်ဆောက်နှင့် အခြားနယ်စပ်ဖြတ် နယ်မြေများတွင် မြေဈေးနှုန်းများ ဆက်လက် တက်နေပါသည်။ မယ်ဆောက်-မြဝတီ အထူးစီးပွားရေးဇုန်သည် လေလော့ဆယ်၌ တည်ဆောက်ဆဲရှိနေပြီး၊ ၎င်းတွင် လက်ရှိ မယ်လစခန်းနေရာနှင့်နီးသော နယ်မြေများ ပါဝင်နေပါသည်။ ထိုင်း-မြန်မာ ပူးတွဲ ကုန်သွယ်ရေးကော်မရှင် (Thailand-Myanmar Joint Trade Commission) ၏ ဖော်ပြချက်အရဆိုလျှင်၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့သည် နှစ်နိုင်ငံ ကုန်သွယ်ရေးကို (၂၀၁၅) ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၇.၇၄) ဘီလျံ (ထိုင်းဘတ်ငွေ ၂၇၂ ဘီလျံ) ရှိရာမှနေ၍ (၂၀၁၇)ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁၀) ဘီလျံမှ (၁၂) ဘီလျံအထိ တိုးမြှင့်ရန် ရည်ရွယ်ထားသည်။

ဒုက္ခသည်များ အခြေအနေ

(၂၀၁၆)ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလအကုန်တွင် စခန်း (၉)ခုရှိ ဒုက္ခသည် လူဦးရေသည် တီဘီစီမှ ကောက်ခံထားသည့် လူဦးရေစာရင်း အရဆိုလျှင်၊ (၉၈,၇၅၄)ဖြစ်သည်။ အသားတင် (၅,၀၄၉)ဦး (၅%) လျော့နည်းသွားခြင်းဖြစ်ပြီး၊

နှစ်စမှာ မျှော်လင့်ထားသည်ထက် များစွာနည်းသည်။ လူ (၂,၄၀၀) ဦးခန့်က မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်သွားကြသည်။ (၅,၂၃၇) ဦးက တတိယနိုင်ငံများမှာ ပြန်လည်အခြေချနေထိုင်ရန် ထွက်သွားကြပြီး၊ (၁,၀၆၅) ဦးတို့က ထိုင်းနိုင်ငံထဲမှာ အလုပ်ရှာနေကြောင်း သိရသည်။ စခန်းများတွင်း မွေးဖွားသော ကလေးငယ်ပေါင်း (၁,၇၄၆)ဦး ရှိသည်။

ကုလသမဂ္ဂ ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးရုံး (United Nation High Commissioner for Refugee - UNHCR) က ဤနှစ်အတွင်း အထောက်အကူ ရယူခြင်းဖြင့် နေရပ်ပြန်ခြင်း (Facilitated Return) အတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို မွမ်းမံခဲ့သည်။ ဤလုပ်ထုံး လုပ်နည်းများအရ နေရပ်ပြန်ခြင်းသည် မိမိဆန္ဒအလျောက် ဖြစ်ရမည့်အပြင်၊ လုံခြုံမှုနှင့် ရောက်ရှိနိုင်မှုတို့ကို အာမခံထားသည်။ နေရပ်ပြန်မည့် သူများ၏ အမည်များကို မြန်မာနိုင်ငံ အာဏာပိုင်များသို့ တင်ပြရသည်။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက နေရပ်ပြန် သူတစ်ဦးချင်းကို အတည်ပြု ထောက်ခံခြင်း၊ ပြန်သွားရာနယ်မြေသို့ UNHCR က ရောက်ရှိနိုင်ခြင်း၊ လုံခြုံရေး ပြဿနာများ ကြီးကြီးမားမား မရှိဟု ယူဆခြင်း၊ နေရပ်ပြန်သူ တစ်ဦးချင်းအနေနှင့် မိမိဆန္ဒအလျောက် ဆုံးဖြတ်ခြင်းတို့ ရှိမှသာလျှင် အကူအညီများကို ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ အကူအညီများတွင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့ (International Organization for Migration - IOM)နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကာ အထူးလိုအပ်ချက်ရှိသူများအတွက် သယ်ယူပို့ဆောင်ပေးခြင်းနှင့် အခြားဒုက္ခသည်များနှင့် တန်းတူပေးသော ငွေကြေးတို့ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ငွေကြေးအထောက်အပံ့သည် လက်သုံးကိရိယာများ၊ ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများ စသည်တို့အတွက် ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ စခန်းမှ ထွက်ခွာသည့်အချိန်တွင် ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအစီအစဉ် (World Food Program - WFP) က (၃) လစာ ရိက္ခာနှင့်ညီမျှသော ငွေကြေး (တစ်ရက်လျှင် ကျပ် ၂,၁၀၀ နှုန်းဖြင့်) ကိုထောက်ပံ့သည်။ ဤအကူအညီကို UNHCR ပေးသောအကူညီနှင့် ပေါင်းပြီး၊ စခန်းမှ ထွက်ခွာသောနေ့တွင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့ (IOM) က ဝေငှပေးသည်။ နေရပ်ပြန်သူများ စခန်းမှ ထွက်ခွာသောအခါတွင် ၎င်းတို့ကို UNHCR/ထိုင်းနိုင်ငံ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အချက်အလက် မှတ်ပုံတင်စာရင်းမှ ပယ်ဖျက်သည့် အပြင်၊ တီဘီစီကလည်း မိမိ၏ အချက်အလက်များမှ စာရင်းပယ်ဖျက်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရဘက်မှာ အသင့်ဖြစ်သည့် အချိန်အထိ

စောင့်ပြီး၊ ဒုက္ခသည်များ နေရပ်ပြန်ပို့ရေးဖြစ်စဉ်ကို စတင် မည်ဟု ဤနှစ်၏ ပထမနှစ်ဝက်အတွင်းမှာ ထိုင်းအစိုးရက အလေးတင်းပြောခဲ့သည်။ နေရပ်ပြန်ပို့ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ နှစ် နိုင်ငံစစ်တပ်တို့ ဆက်လက်ဆွေးနွေးနေကြသည်။

ဩဂုတ်လအကုန်၌ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ ကိုယ်စားလှယ်များသည် စခန်းများသို့ သွားရောက်ပြီး၊ အ ထောက်အကူပြုမှုဖြင့် နေရပ်ပြန်ရန်စဉ်းစားနေကြသော ဒုက္ခသည် (၉၆) ဦးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။ စက်တင် ဘာလတွင်လည်း ကေအင်ယူ ကိုယ်စားလှယ်များသည် စခန်းများသို့ သွားရောက်ပြီး၊ နေရပ်ပြန်ရေးကိစ္စနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်တို့၏ တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်မှုအကြောင်း ဆွေးနွေးကြသည်။ ကေအင်ယူ ခေါင်းဆောင်များက လုံလောက်သော ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများ မလုပ်ရသေးဟု ထင်ကြောင်းနှင့် အုပ်စုလိုက်ပြန်ရန် အချိန်မတန်သေးဟု ထင်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။ ဤပြောကြားချက်သည် KNPP၊ UNHCR နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရတို့၏ ပြောကြား ချက်များနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခံရသူအချို့က စခန်းများမှာဆက်လက် နေရစ်ကြရန်ဆုံးဖြတ်ကြသော်လည်း၊ (၇၁) ဦးကမူ UNHCR ၏ အထောက်အကူပြုမှုဖြင့် နေရပ်ပြန်သွားခဲ့ကြ သည်။ သို့ရာတွင် စီစဉ်မှုအတော်များများကို မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရနှင့် ထိုင်းအစိုးရတို့ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်ပေါင်း၍ လုပ်ပေး ခဲ့ကြသည်။ တီဘီစီကမူ ဤနေရပ်ပြန်ခြင်း ကိစ္စတွင် တိုက်ရိုက် ပါဝင်ခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ ကမ္ဘာ့စားနပ် ရိက္ခာ အစီအစဉ် (WFP) က (၃) လစာ ရိက္ခာအကူအညီအတွက် ငွေကြေး ထောက်ပံ့ခဲ့ပြီး၊ UNHCR က အခြေချ ကုန်ကျ စားရိတ် အချို့အတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့ခဲ့သည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရနှင့် ထိုင်းအစိုးရတို့က နယ်စပ် နှစ်ဘက်စလုံးမှနေ၍ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး ကိစ္စကို စီစဉ်ပေးခဲ့ကြသည်။ ဒုက္ခသည်များသည် ပဲခူးတိုင်း ဒေသကြီး၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ် နှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးသို့ ပြန်သွားကြသည်။ ရန်ကုန်၌ မူလက ကတိပေးထားသော နေအိမ်သည် ဒုက္ခသည်များ ဝယ်ရန်မတတ်နိုင်သည့် အထပ်မြင့်အဆောက်အအုံ တိုက်ခန်းများ ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် အစိုးရက နေရပ်ပြန်သူများ ဝန်မလေးလောက်သော ဝယ်ယူရေး စည်းကမ်းချက်များ သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ အတွင်းရေးကိစ္စများ အပြင်သို့ မပေါက်ကြားအောင် လျှို့ဝှက်ထားရေး ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးမှုများ လုပ်ရန်လိုကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ အကြောင်းမှာ နေရပ် ပြန်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ နေရပ်ပြန်မိသားစုများအား မီဒီယာက စုပြုံအာရုံစိုက်သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ကရင် ဒုက္ခသည် ကော်မတီ (KRC) နှင့် စခန်းကော်မတီ (CC) တို့က နေရပ်ပြန်ခြင်းအစီအစဉ်များနှင့် ပတ်သက်၍ မိမိတို့အား ရေရေရာရာ အသိပေးခြင်းလည်းမရှိ၊ စခန်းခေါင်းဆောင်မှု အဖွဲ့၏ အခန်းကဏ္ဍ၊ ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှု၊ နေရပ်ပြန်ရေး အစီအစဉ် ရေးဆွဲခြင်းတို့ကိုလည်း လျစ်လျူရှုခဲ့သည်ဟု မြင်ကြသည်။ တီဘီစီကမူ ဒုက္ခသည်များ၏ နေရပ် ပြန်ခြင်းနှင့် ဌာနေလူမှုအသိုက်အဝန်းများထဲသို့ ပြန်လည် ပေါင်းစပ်ခြင်းတို့အတွက် ပိုမိုအသင့်ဖြစ်စေမည့် လုပ်ဆောင် ချက်များကို အားပေးကူညီခဲ့သည့်အပြင်၊ ဆက်လက်၍ လည်း အားပေးကူညီသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤနှစ်ကုန် အထိ အထောက်အကူပြုမှုဖြင့် နေရပ်ပြန်မှုများ နောက် ထပ်ဖြစ်ပွားခြင်းမရှိခဲ့ချေ။

ပုံ ၁-၁။ (၂၀၁၂-၂၀၁၆) ခုနှစ်၊ စခန်းလူဦးရေ

